

SVI SMO MI OD ISTOG LEPKA

MARINA LEVICKA

Preveo
Nenad Dropulić

Laguna

Naslov originala

Marina Lewycka

WE ARE ALL MADE OF GLUE

Copyright © Marina Lewycka 2009.

Translation Copyright © 2010 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Mom ocu Petru Levickom,
pesniku, inženjeru, čudaku
Oktobar 1912. – novembar 2008.*

I
Adhezivi
u savremenom svetu

1

Miris lepka

Kada sam upoznala Čudesnog Dečaka, ispišao se na mene. Verovatno je želeo da me odvrati, što je bilo vrlo proročanski kada se uzme u obzir kako je sve ispalo.

Jednog popodneva krajem oktobra, negde između Stouk Njuingtona i Hajberija, ušla sam u nepoznatu ulicu i stigla pred kaldrmisani prolaz između dva visoka baštenska zida. Posle pedesetak metara izašla sam iz prolaza na travnati krug i našla se pred simetričnom fasadom velike kuće napola propale i prekrivene bršljanom, tako zavučene iza susednih bašti da ne biste ni pomislili da čuči tamo iza kržljave živice i guštika samoniklih jasenova i mladica javora. Pretpostavila sam da je nenastanjena – ko bi mogao tu da živi? Na stubu kapije nešto je bilo urezano. Sklonila sam puzavice i pročitala: Kuća Kanan. Kanan – čak i ime je odisalo memljivom svetošću. Oblak se pomerio i niski zrak sunca na trenutak je kao čarolijom obasjao prozore. Onda se sunce sakrilo, a bezbojno mutno svetlo sutona obasjalo je trošni gips fasade, golo drvo ispod oguljene boje, zakrpljena okna, ulubljene oluke i trnovitu araukariju posađenu preblizu kući. Kapija iza mene zatvorila se uz škljocaj.

Iznenada se kroz tišinu razlegao dugi žalosni jecaj, sličan dečjem plaču. Činilo se da dopire iz šipraga. Stresla sam se i ustuknula prema kapiji, gotovo očekujući da vidim Kristofera Lija* s krvavim očnjacima. Ali to je bila samo mačka, sivobeli krupni mačor s tri crne čarapice i ružnom njuškom; izašao je iz grmlja visoko podignutog repa i prišao mi s odlučnim sjajem u očima.

„Zdravo, mačak. Živiš ovde?“

Izvio se kao da će mi se očesati o noge, ali baš kad sam se sagnula da ga pomilujem rep mu se uspravio, celo telo mu je zadrhtalo i snažni mlaz kolonjske vode „mačor“ šiknuo je kroz vazduh. Dok sam se pažljivo gazeći vraćala kroz šiblje, osećala sam miris na farmerkama – odbojan zadah pomalo sličan lepku.

Naš drugi susret odigrao se oko nedelju dana kasnije, a ovog puta upoznala sam i njegovu vlasnicu. Jedne večeri, oko jedanaest sati, čula sam buku s ulice, struganje, grebanje i na kraju zvuk razbijanja stakla. Pogledala sam kroz prozor. Neko je vadio stvari iz kontejnera za smeće pred mojom kućom.

U prvi mah učinilo mi se da je to samo neki dečak, pticolika krhka prilika s kapom natučenom nisko na čelo. Onda se prilika pomerila na svetlo i videla sam da je to starica, mršava kao ulična mačka; cimala je neke zavese od velura boje vina da dođe do kutije sa starim longplejkama mog muža, napola zatrpane ostalim smećem. Mahnula sam joj s prozora. Veselo mi je odmahnila i nastavila da cima. Kutija se odjednom oslobodila i starica je pala na leđa, razbacala ploče svuda po ulici i neke polomila. Otvorila sam vrata i pohitala da joj pomognem.

„Jeste li dobro?“

* Ser Kristofer Frenk Karandini Li (sir Christopher Frank Carandini Lee, 1922), britanski glumac, proslavio se ulogama negativaca, a naročito kao grof Drakula u seriji filmova strave i užasa. (Prim. prev.)

S naporom se uspravila i stresla poput mačke. Lice joj je bilo dopola skriveno štitnikom kape – bila je to velika mangupska pekarska kapa kakve je nosila Tvgi, s dijamantskim brošem prikačenim sa strane.

„Ne znam kako neko može da baci ovakvu muziku. Veliki ruski kompozitori.“ Dubok taman glas, sipkav kao voćni kolač. Nisam prepoznala naglasak. „Ovde sigurno žive neki divljaci, zar ne?“

Stajala je isturene brade, raširenih nogu, kao da me odme-rava pre tuče.

„Pogledajte! Čajkovski. Šostakovič. Prokofjev. Svi bačeni u smeće!“

„Uzmite te ploče, molim vas“, rekla sam izvinjavajućim tonom. „Ja nemam gramofon.“

Nisam htela da pomisli da sam varvarka.

„Hvala vam. Ja obožavam posebno klavirske sonate Prokofjeva.“

Tada sam iza kontejnera videla staromodna dečja kolica s velikim vijugavim oprugama, već natovarena knjigama mog muža.

„Uzmite i knjige.“

„Vi ste ih sve pročitali?“, upitala me je kao da u meni traži varvarske sklonosti.

„Sve.“

„Odlično. Hvala vam.“

„Zovem se Džordži. Džordži Sinkler.“

Kruto je klimnula glavom, ali nije rekla ništa.

„Nismo dugo ovde. Doselili smo se iz Lidsa pre godinu dana.“

Pružila mi je ruku u rukavici – pocepanoj na prstima – kao pomalo luckasta vladarka koja pozdravlja podanicu.

„Gospođa Naomi Šapiro.“

Pomogla sam joj da prikupi razbacane ploče i stavi ih na knjige. Sirotica, mislila sam, žrtva života, vuče sva svoja

ovozemaljska blaga na dečjim kolicima. Pogurala je kolica niz ulicu, lako se njišući na visokim potpeticama. Čak i na hladnom vazduhu napolju osećala sam njen miris, oštar i prodoran kao prezreo sir. Kad je prešla nekoliko metara opazila sam belog mačka, istog onog čupavog glavonju s tri crne čarapice; izvukao se iz grmlja susedove bašte i krenuo za njom skrivajući se s vremena na vreme. Stajala sam i posmatrala je dok nije zašla za ugao i nestala mi s vidika. Mačja Kraljica. Istog trenutka sam je zaboravila. Imala sam drugih briga.

S ulice sam videla da svetlo još sija u Benovoj spavaćoj sobi, i da monitor kompjutera i dalje trepće dok on jaše na talasima interneta. Ben, moj dečaćić, sada šesnaestogodišnjak, pretplaćeni građanin svetske mreže. „Ja sam sajberdete, mama. Odrastao sam uz hajpertekst“, rekao mi je jednom kad sam ga grdila što provodi toliko vremena na internetu. Kvadrat svetla žmirkao je od plavog preko crvenog do zelenog. Kojim morima jedri noćas? Koje prizore vidi? Budan je ovako kasno. I sam. Srce mi se stegnulo – moj nežni, malo preozbiljni Ben. Kako to da se deca istih roditelja toliko razlikuju? Njegova sestra Stela je s dvadeset godina već zgrabila život za rogove, oborila ga na zemlju i učila ga da joj jede iz ruke (zajedno s čitavom menažerijom nadobudnih momaka) u iznajmljenoj kući blizu Univerziteta Daram u kojoj je, izgleda, kad god telefoniram, bila neka žurka ili je u pozadini rok grupa imala probu.

Obojeni kvadrat iza prozora na spratu namignuo je i nestao. Vreme je za spavanje. Ušla sam u kuću, napisala mužu kratku poruku s molbom da odnese svoje stvari, stavila je u koverat i zalepila marku druge klase. Sutradan rano ujutru pozvala sam kompaniju za iznajmljivanje kontejnera.

Dozvolite da vam objasnim zašto sam spustila sve stvari mog muža u kontejner, a onda sami odlučite ko je kriv. Jutro je, a

mi smo u kuhinji. Uobičajeni metež – Rip se sprema na posao, a Ben u školu. Rip se igra s blekberijem. Ja pravim kafu, mleko kipi, a tost gori. Sve je puno dima, pare i jutarnje gužve. Na radiju su vesti. Ben trupka na spratu.

Ja: Kupila sam novi držač za četkice za zube. Da li bi mogao da odvojiš malo vremena i pričvrstiš ga za zid u kupatilu?

On: (Ćuti.)

Ja: Baš je lep. Od belog porcelana. Nekako skandinavski.

On: Ko?

Ja: Držač za četkice.

On: Jebote, Džordži, o čemu pričaš?

Ja: O držaču za četkice za zube. Treba da se pričvrsti na zid. U kupatilu. (Bespomoćni drhtaj u mom glasu.) Mislim da treba tip.

On: (Duboki muški uzdah.) Neki od nas pokušavaju da urade nešto zaista važno na ovom svetu, Džordži. Znaš, nešto što će unaprediti ljudski rod i oblikovati sudbinu budućih pokolenja. A ti blebećeš o četkici za zube.

Ne znam šta me je spopalo. Ruka mi se trznula i odjednom je mlečna pena poletela na sve strane – po zidovima, po njemu, po njegovom blekberiju. Malo pene zakačilo mu se za plave dlake leve obrve i tu ostalo, ljigavo poskakujući u taktu njegovog besa.

On (besan): Šta je tebi, Džordži?

Ja (vriska): Baš tebe briga, je li? Stalo ti je samo do tvog prokletog posla, menjanja sveta i oblikovanja sudbine!

On (Vrti glavom u neverici.): Slučajno mi je vrlo stalo. Stalo mi je šta će biti sa svetom. Ali ne mogu reći da mi je izuzetno stalo do četkice za zube.

Ja (Posmatram, opčinjena, kako se zrnice pene odlepljuje i klizi.): Držač za četkice.

On: Šta je držač za četkice, jebote?

Ja: To je... ah! (Evo ga... Pljus!)

On (Uvređeno trlja oko.): Ja ovo zaista ne moram da trpim.

Ja (Oduševljena učinkom.): Niko i ne traži da trpiš. Zašto prosto ne odeš? I ne poneseš svoj prokleti blekberi sa sobom? (Mada nema šanse da bi to zaboravio.)

On (visokoparno): Tvoji izlivi histerije nisu ni najmanje privlačni, Džordži.

Ja (drsko): Nisu, a nisi ni ti, drkadžijo nadmeni.

Ali, on je bio privlačan. U tome je nevolja – zgodan je. A ja sam zasrala do balčaka, mislila sam zamišljajući gospođu Šapiro kako gega ulicom s njegovom dragocenom zbirkom velikih ruskih kompozitora ušuškanom u dečjim kolicima.

2

Feromoni

Sedela sam za pisačim stolom, zurila u kišu i pokušavala da dovršim novembarski broj *Adheziva u savremenom svetu* kada je stigao kamion za prevoz kontejnera. Adhezivi su, priznajem, ponekad vrlo dosadni, pa sam se obradovala nečemu novom. Gledala sam kamion kako se okreće i namešta se uz zveket, spušta lančane omče da podigne pretrpani kontejner, klata ga po vazduhu onako punog vlažnih madraca, neurednih papira, mlitavih razlepršanih časopisa, kesu za smeće s odećom i kutija s bednim ostacima njegovog Zaista Važnog Rada i nabacuje ga na platformu uz prijatan tresak. Kad su završili izašla sam i platila radniku, i moram priznati da sam osetila talas zebnje dok je kamion tandrčući nestajao. Znala sam da će Rip pobesneti.

Kad je tog dana došao s posla – onog dana držača za četkice – ja sam se smirila, ali on je još bio gnevan. Počeo je da trpa svoje stvari u kola.

Ja (nervozna): Šta to radiš?

On (kamenog lica): Odlazim. Spavaću kod Pita.

Ja (Očajna. Jadna. Dostojna prezrenja. Mrzeći samu sebe.): Ne idi, Ripe. Žao mi je. To je samo držač za četkice. Ja ću ga namestiti. Znaš šta (sitni kikot), naučiću da koristim tipove.

On (stegnutih vilica): Ali, nije reč samo o tome, zar ne?

Ja: Kako to misliš? (Shvatajući užasnu istinu.) Da li...?

On (uzdah dosade): Nema druge žene, ako na to misliš. Prosto...

Ja (olakšanje): Prosto... zbog mene?

On (Gleda na sat.): Treba da krenem. Rekao sam Pitu da ću doći do sedam.

Ja (Osećajući se kao bedni crv nedostojan čak i da ispuzi iz svoje jadne rupe, ali glumeći nehaj.): Dobro. Ako tako misliš. U redu. Pozdravi Pita.

Pit je bio Australijanac, Ripov partner u skvošu* i stariji kolega u firmi Projekti napretka. Zvali smo ga Pektoralni Pit jer je uvek nosio pripijene majice, glomazne bele patike i glasno pričao viceve o lezbejkama. Uprkos svemu tome, bio mi je drag. On i njegova žena Otolina živeli su u kući s visokim prozorima iznad trga u Izlingtonu, a stan na najvišem spratu ponekad su izdavali. Otišla sam jedne večeri pred njihovu kuću, stajala i gledala osvetljene prozore. Nisu mogli da me vide kako stojim napolju u mraku, a suze mi kuljaju niz lice.

Faza plakanja trajala je dve-tri sedmice. Onda je došao gnev. „Doći ću po ostale stvari“, rekao je Rip odlazeći.

Ali nije došao. Cipele u hodniku – šutirala sam ih kad god prođem, stara odeća u mom plakaru – još je pomalo mirisala na njega, stari brojevi *Ekomonista* i *Nju stejtsmena* naslagani uza zid, plakari za spise prepuni napretka. Čak i prljave gaće ostavljene u korpi za rublje. Šta treba da uradim – da uzmem da ih operem?

* Igra slična tenisu. (Prim. prev.)

Nisam htela da mi zakrčuje moj novi nezavisni život svojim starim odbačenim stvarima. Biću ja dobro, govorila sam sebi, preboleću. Upoznaću nekog. I samo da bih sebe ubedila da to ozbiljno mislim, unajmila sam kontejner. Možda je sve trebalo da odnesem u neku dobrotvornu prodavnicu, ali nisam imala auto i to mi je prosto bilo suviše zamršeno. Osim toga, da sam tako postupila, možda ova priповest ne bi ni bila napisana, jer je upravo kontejner uveo gospođu Šapiro u moj život.

Oko sat vremena nakon što je kontejner odvezen, neko mi je zazvonio na vrata. Tako brzo! Skamenila sam se, oduzeta od ogromnog značaja svog postupka. Slušala sam zvono, dugu zvonjavu koja kaže da posetilac zna da sam kod kuće. Ne, najbolje je da ne otvorim. Ali šta ako pogleda kroz prozor i vidi me da stojim ovde? Možda treba da se izujem i nečujno se iskradem u svoju sobu. Ali šta ako proviri kroz prorez za poštu i vidi me kako se šunjam uz stepenice? Šta ako vidi moj obris na prozoru? Na vrhovima prstiju sam izašla u hodnik, legla na pod tako da me ne vide ni s jednog prozora, i zadržala dah.

Zvonio je, zvonio i zvonio. Očigledno ga nisam prevarila. Onda je poklopac proreza za poštu zveknuo. I usledila je tišina. Ležeći pružena na podu i gledajući kako svetlost bledi na tavanici, osetila sam da mi srce usporava i da dišem spokojnije. Posle nekog vremena u glavi mi je zasvirala pesma.

„*Mislio si da ću leći i umreti. O ne, ne ja. Preživeti!*“ Glorija Gejnor. To je bila omiljena mamina pesma. Kako ono ide? „*U početku sam se plašila, bila sam skamenjena.*“ Zapevala sam. „*Nisam znala mogu li nešto nešto bez tebe uz mene... nešto promenim bravu... Preživeti!*“ Zaboravila sam veći deo teksta, ali sam pamtila refren. „*Preživeti! Preživeti!*“, pevala sam i pevala iz sveg glasa.

Takvu me je Ben zatekao kad je došao iz škole, našao me je kako ležim u hodniku na leđima i pevam koliko me grlo nosi.

Ušao je tiho pa nisam čula vrata; onda sam podigla pogled i videla njegovo lice kako me posmatra odozgo.

„Jesi li dobro, mama?“ Žmirkao je zabrinuto.

„Naravno, mili. Samo... uživam u muzičkoj pauzi.“

Ustala sam i pogledala kroz prozor. Ulica je bila pusta. Ponovo je padala kiša. Od kontejnera nije ostalo ni traga osim nekoliko krpica crne plastike po pločniku. Onda sam primetila letak na otiraču. Ben ga je radoznalo podigao. *Kula stražara. Motri i moli se jer ne znaš kad će kucnuti čas.*

„O čemu se ovde radi?“

„To je časopis Jehovinih svedoka. Radi se o kraju sveta, kada će se Isus vratiti i svi pravi vernici uzneće se u nebesa.“

„Ha.“ Prelistao je časopis, i na moje iznenađenje gurnuo ga u džep i popeo se u svoju sobu.

Baš šteta. Dobro bi mi došlo malo otvorenog razgovora s nekim finim Jehovinim svedocima.

Zvono se ponovo začulo kad smo Ben i ja sedali za užinu. Ben je otvorio.

„Zdravo, tata.“

„Zdravo, Bene. Je li ti majka kod kuće?“

Ovog puta nisam imala gde da se sakrijem. Morala sam da se suočim s njim preko stola. S njim je bio i Pektoralni Pit. Obojica su bili u trenerkama za trčanje. Sigurno su dotrčali ovamo čak iz Izlingtona. Osetila sam miris znoja na njima. Čitava kuhinja zaudarala je na feromone, a ja sam osetila sramotni nalet pohote – moji izdajnički hormoni izneveravali su me baš kad sam pomislila da sve držim pod kontrolom.

On (zavaljen u stolici, ispruženih nogu kao gazda): Zdravo, Džordži. Dobio sam tvoju poruku. Došao sam da spasem svoje stvari.

Ja (Upomoć! Šta sam to uradila?): Zakasnio si. Jutros su odneli kontejner.

On (Trepće iskolačenih očiju. Usta okrugla, zbog čega liči na upecanu pastrmku.): Šališ se. (Da, svakako pastrmka, a ne sudbonosni lik. Ha!)

Ja: Zašto bih se šalila? (I kosa mu se kanda malo proredila. Odlično. Nije neodoljiv koliko misli da jeste.)

On (u neverici): Odneli su ploče? Moje velike ruske kompozitore?

Ja (podmukao osmejak): Aha.

On (u još većoj neverici): I moje prve patike za ragbi?

Ja: Sve. (Kako može neko ko hladnokrvno ostavi odanu i veru ženu toliko da se raspekmezi zbog plesnivih starih patika?)

On (uzdah umora od prizemnosti): Zašto si toliko detinjasta, Džordži?

Detinjasta? Ja? Uzela sam tanjir sa špagetima. Osetila sam da mi se ruka ponovo trza. Pit se cerio od stida i krio lice iza *Gardijana*. Onda sam opazila uplašeni Benov pogled – siroti Ben, ne mora da gleda roditelje ovakve. Spustila sam tanjir, izletela iz sobe, ustrčala uz stepenice i bacila se na krevet trepćući da zaustavim suze. Preživeću. Ojačaću. Promeniću brave. Evo, pogledaj Gloriju Gejnor – pretvorila je slomljeno srce u pesmu prodatu u milione primeraka. Dok sam sedela i slušala glasove odozdo, žaleći što nisam ostala pribrana, u glavi mi je iskrsnula primamljiva pomisao. Ne umem da pevam, ali umem da pišem.

Zapravo, već sam otpočela. Imala sam radni naslov i fenomenalan književni pseudonim. U mislima mi je plovila zavodljiva slika mene kao objavljivane književnice, moderne u zguzvanom lanu, s otmenom kožnom torbom punom probnih otisaka nehajno prebačenom preko ramena, kako letim po svetu okružena mladim ljupkim pesnicima. Prikazaću svetu Ripa kao samoobuzetog radoholičara, bedno neobdarenog, opterećenog zavisnošću od vijagre i peruti. Njegova žena biće lepotica, mučenica savršene zadnjice.

„Zaboravi! Preživi!“ Kao da me je u glavi čikao glas Glorije Gejnor. „Previše noći tračiš misleći o njegovim uvredama. Promeni brave! Ojačaj!“

Istini za volju, imala je pravo. Moji prethodni prozni pokušaji, dvanaest i po ispisanih svezaka, bili su skriveni u fioci, zajedno sa zbirkom nadmenih poruka o odbijanju.

Draga gospođo Fajerstorm,

Hvala vam što ste nam poslali na razmatranje *Zgnječeno srce*. U vašoj knjizi ima slikovitih likova i impresivno raznovrsnih prideva, ali sa žaljenjem Vam moram reći da nisam u sebi našla dovoljno oduševljenja...

Takve poruke su loše za moral, a meni se moral već srozao. No, nije vredelo – seme optimizma već mi se usadilo u srce, a uvodne rečenice već su mi nicala u glavi. Imam još jednu praznu svesku.

Zgnječeno srce
Prvo poglavlje

Već je prošla ponoć kad se Rik iscrpljen okrenuo na široka mišićava pomalo bucmasta leđa i nehajno provukao snažne prste izgrizenih noktiju kroz gustu kovrdžavu prirodno plavu neupadljivo šatiranu kosu.

U redu, znam da ovo nije Džejn Ostin. Možda gospođica Nedovoljno Oduševljena ima pravo u vezi s pridevima. Sedela sam i zurila u stranicu. Da li me to već pogađa književnička blokada? Odozdo sam čula glasove u hodniku i škljocanje brave. Onda su se vrata moje sobe odškrinula.

„Jesi li dobro, mama? Zar nećeš da večeraš?“

3

Rok trajanja

Kad se Rip odselio na tavan Pektoralnog Pita, dogovorili smo se da Ben provodi sa svakim od nas po pola sedmice. Jednog dana sam ga zatekla sa satom i olovkom kako obeležava dane na kalendaru. Nedelja, ponedeljak, utorak: tata. Sreda, četvrtak, petak: mama. Subota – to je nezgodno – jedne sedmice s tatom, jedne s mamom. Pocepali smo ga napola i podelili ga među sobom. Videla sam kako se usredsređeno mršti trudeći se da dokuči u kojoj smo sedmici. Bio je rešen da bude pošten prema oboje.

Dok se bes prema Ripu stišavao u mom srcu, ponekad me je obuzimala snažna otupelost, gotovo bolna. Onih dana kada Ben nije sa mnom bilo mi je gotovo nepodnošljivo što sam sama u kući. Tišina je nesputano pištala, kao uporno zujanje u ušima. Idući iz sobe u sobu čula sam svoje korake po laminatu. Škripa viljuške po tanjiru odzvanjala je kuhinjom dok sam jela sama. U početku sam puštala radio ili muziku, ali onda je bilo još gore; znala sam da je tišina oko mene čak i kad je ne čujem.

Kad bi mi tišina postajala nepodnošljiva, odlazila sam u šetnje, samo da bih izašla iz kuće. U udobnim razgaženim